

LÄSRÖRELSEN — FÖR HELA SVERIGE

Idé, verksamhet och vision

HELA SVERIGES LÄSRÖRELSE är framtagen av Svante Törngren
på uppdrag av Läsrörelsens ordförande Elisabet Reslegård.

Grafisk form: Lasse Törngren

Låt oss ta det från början

Vi går några miljoner år tillbaka i historien. Människan var varken den snabbaste eller starkaste varelsen på jorden. Chanserna att överleva ökade väsentligt med språket – det som definierar människan i förhållande till djuren. Att talapparaten var mer förfinad än apornas hade förstås betydelse för den utveckling som startade med gester, enstaka läten och ord för miljoner år sedan. Tack vare språket kunde människan kommunicera snabbare, samarbeta effektivare och planera för framtiden vilket gav oss vår roll bland arterna på jorden. Skriftspråkets utveckling startade cirka 4 000 år före Kristus i Mellanöstern.

På 50 år, med start år 1686 när kyrkolagen infördes av Karl XI, lärde sig svenskarna att läsa. Unikt tidigt. Det skedde genom husförhören och påbudet att folket

skulle lära sig att läsa Luthers Lilla Katekes. Och klockaren skulle lära barnen i församlingen att läsa. Med folkskolans införande 1842 utvecklades läsningen, mycket tack vare engagerade folkskollärare och Barnbiblioteket Saga. Svenska skolbarn var länge bäst i världen på att läsa, men vid millennieskiftet började läsförmågan att sjunka.

Bakgrunden till Läsrörelsen var dels den kraftiga minskningen av småbarnsföräldrars läsning för sina barn som redovisades i Barnbarometern 1999. Dels den OECD-undersökning, ledd av professor Mats Myrberg, som visade att 25 procent av alla vuxna svenskar och 20 procent av de unga vuxna 18-25 år hade en bristande läs- och skrivförmåga.

LÄS!

LÄS!

LÄS!

LÄS FÖR BARNEN. Å då? blir H-U-S. Flera hus blir Bullerbyn. Nästa bok bär till planeten Roxera. Världen blir större. Berättelser väcker fantasier och drömmar. Ge alla barn i Sverige möjlighet att växa.

LÄS FÖR LIVET. En 17-åring som inte läser eller hör texter har ett ordförråd på runt 17 000 ord. För att förstå en nyhetstext på djupet behövs 50 000. Ge alla unga chansen att kunna bli det de vill.

LÄS FÖR DEMOKRATIN. Språket är hjärtat i en demokrati. Att olika åsikter ställs mot varandra runt fikabord och i medier. Läs för att förstå din ilska och vad du vill förändra.

Ge dina barn ett språk.

*Vi finns på Bokmässan 2021 med 8 seminarier och 24 program.
bokmassan.se/laslaslas-2021*

LÄSRÖRELSEN ●●●

www.lasrorelsen.nu

Landsomfattande redan från starten

Den ideella föreningen Läsrörelsen startade år 2000 med en landsomfattande kampanj med mottot ”Ge dina barn ett språk”. Elisabet Reslegård var initiativtagare och kampanjledare, Bengt Westerberg ordförande – roller som de även hade i Dyslexikampanjen som genomfördes några år tidigare. Idégivare var Kerstin Lööv. En andra landsomfattande kampanj Lär för livet startade hösten 2002, med nyfikenhet som ledord.

Kampanjerna – som båda inleddes på Bokmässan i Göteborg – hade länsupptakter i alla län med länsbiblioteken som sammankallande.

För att nå ut brett var nya arenor viktiga. Bok Happy Meal i samarbete med McDonald’s spelade en central roll i det arbetet. Under åren 2001–2019 ingick 127 boktitlar av 114 olika författare och illustratörer i en total upplaga på 22,9 miljoner barn- och bilderböcker. Från 2010 utvidgades Bok Happy Meal även till övriga nordiska länder. En av de första titlarna var ABC av Lennart Hellsing och Poul Ströyer. Uppdraget att välja

böcker gick till redaktör Marianne von Baumgarten-Lindberg i Läsrörelsens styrelse. Kontakt på McDonald’s var vid starten och under många år Ulrika Kindvall Wåreus.

Tillsammans med elevorganisationer, bokförlag, bibliotek, bokhandel, idrottsföreningar, fackliga organisationer, kulturinstitutioner och företag drog Läsrörelsen igång Läslovet på Bokmässan i Göteborg 2015. I spetsen stod ordförande Elisabet Reslegård och författaren och tecknaren Johan Unenge.

Dessa kampanjer, samarbeten och satsningar skapade tidigt en solid plattform för föreningens fortsatta folkbildande arbete. I ”Idé, verksamhet och vision” har vi manifesterat de viktigaste byggstenarna i vår roll att ständigt och tillsammans med andra arbeta för att ge barn i vårt land ett rikt och levande språk.

Syfte

Att främja läsning hos den svenska allmänheten

Läsrörelsen arbetar med många metoder och modeller kring att berätta, läsa, skriva och lära. Vi söker oss till experter och sakkunniga inom olika områden för att utforma våra projekt och satsningar. Sedan starten har vi ett Läsråd där det ingår författare, bibliotekarier, pedagoger, forskare och andra. Ett exempel på främjande av läsning hos den svenska allmänheten är att Läsrörelsen sedan 2022 är den samlande kraften i Sverige för Read Hour på FN:s Läskunnighetsdag den 8 september. Ett initiativ som startade i Finland.

Uppgift

Att stimulera till läsande genom landsomfattande insatser

Vi inspirerar till läsande genom projekt och satsningar med konferenser, utställningar och workshops, samt samarbeten med bokförlag, bibliotek och en mängd andra intressenter. Ett i raden är projektet *Berättelser som förändrar* med läsecirklar i 200 högstadie- och gymnasieskolor från Ystad till Kiruna under 2017 och 2018 i samarbete med författaren David Lagercrantz och med Ann Boglind som huvudpedagog. Tio boktitlar fanns att välja bland och 16 regionala utbildnings- och inspirationskonferenser arrangerades för svensklärare och skolbibliotekarier. En följeforskning som visade goda resultat gjordes av läsforskaren Olle Nordberg.

Vision

Att alla i Sverige har tillgång till ett rikt språk

Vår vision är att alla i Sverige ska kunna tillgodogöra sig förmågan att hitta rätt ord för att uttrycka sin vilja, sina drömmar och ta del av sina demokratiska rättigheter. Den bästa vägen till ett rikt språk är genom läsning i olika former.

Kärnvärden

- **Läslust**
- **Språk**
- **Samarbete**

Att väcka läslust är en grundpelare i vår verksamhet.

Språket är avgörande för att kunna interagera och kommunicera med andra och centralt för en fungerande demokrati.

Samarbeten med organisationer, företag, forskare och experter är en förutsättning för att Läsrörelsen ska kunna genomföra de breda satsningar som blivit vårt signum. Sedan starten har vi haft drygt 350 olika samarbetspartners.

Löfte

Allt vi gör ska stimulera läsningen och språket i olika former

Vi begränsar inte läsningen till ett sinne. Vi uppmuntrar all form av läsning oavsett om det är med ögonen, öronen eller fingrarna. Projektet *BILDBERÄTTANDE & konsten att läsa bilder* inleddes på Bokmässan 2018 med ett seminarium och 50 program på bildscenen som omfattade allt från grottmålningar till dataspel. Det fortsatte sedan i sju regioner i landet de kommande åren, med professor Tarja Karlsson Häikiö som främsta sakkunnig.

Att dela upplevelsen genom gemensam läsning av en och samma bok ger många spännande perspektiv. Och lika fantastiskt som det är att tyst låta sig förflyttas till andra världar, lika fascinerande kan högläsning vara genom att karaktärerna får röst och tonfall.

Målgrupp

Hela den svenska allmänheten

För att få kraft och spets i våra projekt och satsningar vänder vi oss ofta till utvalda grupper. *BERÄTTA, LEKA, LÄSA* var ett samarbete med förskolor och bibliotek om närläsning av bilderböcker med barn i åldern 1-3 år, i 29 kommuner i tre län och med 30 utbildnings- och inspirationskonferenser under 2013–2015. Huvudpedagog var Susanna Ekström.

Skriv- och berättarfestivaler vände sig till årskurs 4, *Färska ord – ny svensk litteratur* engagerade gymnasister i 100 gymnasieskolor över hela Sverige. I den landsomfattande satsningen *Lekens betydelse för lärandet* vände vi oss till alla åldrar. I ett lekråd fanns bland andra uppfinnaren Håkan Lans och cirkusdirektören Tilde Björfors.

I enskilda aktiviteter riktar vi oss ofta till en specifik målgrupp, men över tid vill vi nå alla i Sverige.

Positionering

Läsrörelsen är den enda landsomfattande aktören inom läsfrämjande

Redan vid starten inkluderades alla 21 län i Sverige med landshövdingarna som beskyddare. Även om Läsrörelsen har sitt säte i Stockholm sätter vi en ära i att ofta börja våra satsningar och kampanjer i andra delar av landet.

Vårt motto

Ge dina barn ett språk

Mottot har sitt ursprung i Läsrörelsens allra första kampanj. Ett rikt språk är det värdefullaste vi kan ge våra barn och högläsning från tidig ålder är en gåva för livet.

Manifest

Den livsviktiga läsningen

Varför lägger Läsrörelsen ned så mycket möda, tid och engagemang på att fler ska läsa mer? Helt enkelt därför att det är viktigt, utvecklande och avgörande för Sveriges framtid och för demokratin. Om vi inte vill hamna i språkfattigdom så måste alla goda krafter hjälpas åt med att främja läsning.

Läsningen tränar och utvecklar minnet, varje nytt minne skapar nya synapser och förstärker de befintliga. Den analytiska förmågan utvecklas av läsning och gör det lättare att fokusera och koncentrera sig.

Läsning är det mest effektiva sättet att minska stressnivåerna i kroppen enligt forskningen.

Studier visar även att läsare behåller mer av hjärnans kapacitet när man blir äldre. Läsning kan bromsa insjuknandet i Alzheimer och andra demenssjukdomar.

En holländsk studie indikerar att läsning ökar vår empatiska förmåga. Vi tillägnar oss mer kunskap om den värld vi lever i och får ett rikare liv.

Läsning gör oss smartare, lugnare, effektivare och kanske lite lyckligare. Som samhällsmedborgare blir vi subjekt som kan ta vara på våra demokratiska fri- och rättigheter och vi blir roligare att umgås med.

Sammanfattningsvis: Läs- och skrivkunnigheten är mycket betydelsefull på individnivå och av största vikt för att Sverige ska vara en framgångsrik och betydande nation i Europa och världen.

Läs för barnen och ge dem möjlighet att växa. Läs för livet och ge alla unga chansen att bli det de vill. Läs för demokratin.

Läs, läs, läs!

Stockholm september 2023

Svante Törngren

På uppdrag av Läsrörelsens ordförande

Kreativt ansvarig och copywriter för Läsrörelsen sedan starten.

Och redaktör för skriften

VÅRA TJUGO FÖRSTA LÄSÅR. Läsrörelsen 2000–2020.

MAD 2014/10/10/10/10

Utan språk tar andra uttryck över.

Att förstå och göra sig förstådd är en förutsättning för demokratin. Ett levande och rikt språk grundläggs redan i förskoleåldern. Bekämpa språkfattigdomen.

www.lasrorelsen.nu

LÄSRÖRELSEN ●●●●

Annonsen som publicerades under Almedalsveckan valåret 2014 spreds i många kanaler och fick stor uppmärksamhet.

